

SFS 1999:381

Utkom från trycket
den 14 juni 1999

Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor;

utfärdad den 27 maj 1999.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs² följande.

Syftet med lagen

1 § Syftet med denna lag är att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och att begränsa följderna av sådana olyckor för människors hälsa och miljön.

Definitioner

2 § I denna lag används följande uttryck med nedan angiven betydelse.

Allvarlig kemikalieolycka: olycka med ett eller flera farliga ämnen inblandade, t.ex. utsläpp, brand eller explosion, som orsakas av ett okontrollerat händelseförlopp i samband med driften av en verksamhet som omfattas av denna lag, och som medför allvarlig, omedelbar eller fördröjd, fara för människors hälsa, inom eller utanför verksamheten, eller för miljön.

Farliga ämnen: de ämnen, blandningar och beredningar som regeringen föreskriver och som förekommer som råvara eller som produkter, biprodukter, restprodukter och mellanprodukter, inbegripet sådana ämnen som rimligen kan bildas vid en olycka.

Verksamhet: hela det område som står under en verksamhetsutövares ledning eller kontroll eller flera verksamhetsutövares gemensamma ledning eller kontroll och där det finns farliga ämnen vid en eller flera anläggningar, inbegripet såväl det geografiska området som gemensamma eller därtill hörande infrastrukturer eller aktiviteter.

Anläggning: en teknisk enhet inom en verksamhet där farliga ämnen tillverkas, används, hanteras eller förvaras. Detta inbegriper all utrustning, alla konstruktioner, ledningar, maskiner, verktyg, särskilda industrijärnvägsspår, lastkajer, bryggor, pirar, magasin eller liknande anordningar, flytande eller fasta, som är nödvändiga för anläggningens drift.

Verksamhetsutövare: varje fysisk eller juridisk person som driver eller innehar en verksamhet eller anläggning eller som på annat sätt har rätt att

¹ Prop. 1998/99:64, bet. 1998/99:FöU6, rskr. 1998/99:219.

² Jfr rådets direktiv 96/82/EG av den 9 december 1996 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (EGT L 010, 14.1.1997, s. 13, Celex 396L0082).

fatta avgörande ekonomiska beslut om verksamhetens eller anläggningens tekniska drift. Om flera verksamheter med en gemensam ägare är samlokaliserade, skall dessa anses som en enda verksamhet och den gemensamma ägaren som verksamhetsutövare.

Lager: förekomst av en viss mängd farliga ämnen för lagring, förvaring eller magasinering.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag tillämpas på verksamheter där farliga ämnen förekommer i mängder som motsvarar eller överstiger de mängder som regeringen föreskriver.

Med förekomst av farliga ämnen avses den faktiska eller möjliga förekomsten av sådana ämnen i en verksamhet eller den förekomst av sådana ämnen som skulle kunna uppstå vid en okontrollerad industriell kemisk process.

4 § Lagen tillämpas inte på

1. faror som har samband med joniserande strålning,
2. sådan hantering av farliga ämnen som omfattas av lagen (1982:821) om transport av farligt gods,
3. transport av farliga ämnen i rörledningar utanför de verksamheter som omfattas av denna lag, eller
4. militär verksamhet.

5 § I fråga om verksamhet som kan ge upphov till allvarliga kemikalieolyckor tillämpas utöver denna lag även bestämmelser i annan lag.

När det gäller skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete samt i sådana hänseenden i övrigt som huvudsakligen avser arbetsmiljön tillämpas bestämmelserna i arbetsmiljölagen (1977:1160).

Verksamhetsutövarnas skyldigheter

6 § En verksamhetsutövare skall förebygga riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. I de fall en allvarlig kemikalieolycka har inträffat är en verksamhetsutövare skyldig att begränsa följderna för människors hälsa och miljön.

Allmänna hänsynsregler, som gäller för verksamhetsutövaren, finns i 2 kap. miljöbalken.

7 § Verksamhetsutövaren skall för sådan verksamhet som omfattas av denna lag göra en skriftlig anmälan till tillsynsmyndigheten innan byggnadsarbetena påbörjas eller verksamheten tas i drift.

En anmälan skall innehålla

1. uppgifter om de farliga ämnen som förekommer eller kan förekomma inom en anläggning eller ett lager,
2. en redogörelse för driften vid anläggningen eller lagret, samt
3. en beskrivning av verksamhetens omgivning.

Om verksamheten omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken får regeringen föreskriva begränsningar av anmälningskyldigheten. Även i övrigt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela närmare föreskrifter om vad anmälan skall innehålla.

Om väsentliga förändringar sker i verksamheten, skall verksamhetsutövaren anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

8 § Verksamhetsutövaren skall utarbeta ett handlingsprogram för hur allvarliga kemikalieolyckor skall förebyggas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad handlingsprogrammet skall innehålla.

9 § Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd anlägga eller ändra en verksamhet som omfattas av denna lag, även om tillstånd inte krävs enligt miljöbalken.

Ansökan om tillstånd enligt första stycket prövas av miljödomstol. Ett mål om sådant tillstånd är ansökningsmål enligt miljöbalken. Regeringen får föreskriva att ansökan om tillstånd för vissa slag av verksamheter skall prövas av länsstyrelsen.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att för vissa verksamheter skall en säkerhetsrapport upprättas.

En säkerhetsrapport skall innehålla

1. information om hur verksamhetens driftsystem och organisation har utformats för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor,
2. en beskrivning av verksamhetens omgivning,
3. en beskrivning av anläggningen och de farliga ämnen som förekommer eller kan förekomma där,
4. en identifiering och analys av olycksrisker, samt
5. uppgifter om förebyggande åtgärder för att förhindra och åtgärder för att begränsa följderna av en allvarlig kemikalieolycka.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad säkerhetsrapporten skall innehålla samt föreskrifter om undantag från bestämmelserna i andra stycket.

11 § Säkerhetsrapporten skall förnyas vart femte år eller tidigare, om det finns särskilda skäl. Säkerhetsrapporten skall lämnas till tillsynsmyndigheten.

Planer för interna räddningsinsatser

12 § Verksamhetsutövare vars verksamhet omfattas av kravet på säkerhetsrapport skall i samråd med kommunen och de anställda upprätta en intern plan för räddningsinsatser. Denna plan skall fogas till säkerhetsrapporten.

Den interna planen skall förnyas vart tredje år eller när det annars finns anledning till det. Planen skall lämnas till tillsynsmyndigheten som skall granska den.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om planens innehåll.

Påverkan på omgivningen

13 § I säkerhetsarbetet skall verksamhetsutövarna, utöver förhållandena vid den egna verksamheten, även ta hänsyn till andra faktorer i omgivningen

som kan påverka säkerheten. Närheten till annan verksamhet som omfattas av lagen skall särskilt beaktas.

Vid utredningen av om det finns sådana faktorer som sägs i första stycket skall verksamhetsutövaren samråda med statliga och kommunala myndigheter, organisationer och enskilda som kan ha intresse i saken. Om det behövs för utredningen, får verksamhetsutövaren begära hjälp från tillsynsmyndigheten enligt 21 §.

Förekomsten av nämnda faktorer samt åtgärder som av den anledningen vidtagits eller planerats skall redovisas i anmälan enligt 7 § och i säkerhetsrapporten.

Information

14 § Kommunen skall se till att personer som löper risk att påverkas av en allvarlig kemikalieolycka vid en verksamhet som omfattas av kravet på säkerhetsrapport informeras om vilka säkerhetsåtgärder som skall vidtas och hur man skall förfara vid en olycka. Detta gäller även i förhållande till personer i en annan kommun eller utomlands.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad informationen skall innehålla.

Verksamhetsutövaren skall svara för kostnaderna för den information som skall lämnas enligt första stycket.

Tillsyn

Allmänt om tillsynen

15 § Statens räddningsverk, länsstyrelsen och kommunerna (tillsynsmyndigheterna) skall, i enlighet med vad regeringen bestämmer, ha tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs.

Länsstyrelsen och kommunerna skall ha tillsyn över verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt miljöbalken i enlighet med den ansvarsfördelning för tillsynen av miljöfarlig verksamhet som följer av miljöbalken. Tillsynsmyndigheterna skall samordna tillsynen med den tillsyn som sker enligt miljöbalken.

För verksamhet som inte omfattas av andra stycket skall länsstyrelsen vara tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen får överlåta åt en kommun att ha tillsynen om kommunen gjort framställning om det.

16 § Om en kommun gjort framställning om att tillsynen skall överlåtas enligt 15 § tredje stycket och länsstyrelsen finner att tillsynen inte bör överlåtas, skall länsstyrelsen med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande, om kommunen begär det.

Länsstyrelsen får återkalla överlåtelsen av tillsynen till en kommun. Om regeringen har beslutat om överlåtelse, skall regeringen besluta om återkallelse.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att tillsynsmyndigheterna skall lämna sådana uppgifter

som behövs för att en central tillsynsmyndighet skall kunna fullgöra sitt samordnande, kontrollerande och uppföljande ansvar.

18 § Tillsynsmyndigheterna skall utarbeta ett tillsynsprogram för varje verksamhet. För verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport skall tillsynsprogrammet grunda sig på en analys och en planmässig bedömning av riskerna för allvarliga kemikalieolyckor i samband med verksamheten.

Tillträde för tillsyn

19 § För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till en verksamhet. Tillsynsmyndigheten har också rätt att få de upplysningar och tillgång till de handlingar som behövs för tillsynen.

Polismyndigheten skall lämna den hjälp som behövs för att tillsynsmyndigheten skall få tillträde till en verksamhet.

Föreläggande och förbud

20 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att säkerställa att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. Detsamma gäller för domar och beslut enligt miljöbalken.

Förelägganden och förbud får inte begränsa ett beslut eller en dom om tillstånd i ett ansökningsmål enligt miljöbalken som har rättskraft enligt 24 kap. 1 § miljöbalken.

Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

21 § Tillsynsmyndigheten får vid sådan utredning av effekter som sägs i 13 § förelägga en verksamhetsutövare eller någon annan att lämna de uppgifter som behövs för utredningen.

Vite

22 § Beslut om förelägganden eller förbud får förenas med vite. Frågor om att döma ut vite prövas av miljödomstol.

Verkställighet på den felandes bekostnad

23 § Om en verksamhetsutövare inte gör det som han eller hon är skyldig till enligt tillsynsmyndighetens föreläggande, får myndigheten vidta åtgärden på hans eller hennes bekostnad.

Övriga bestämmelser

24 § Om det finns särskilda skäl, får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut skall gälla även om det överklagas.

Överklagande

25 § En kommuns beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens och Statens räddningsverks beslut får överklagas hos miljödomstol enligt 20 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Beslut om tillsynsprogram får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

2. För befintlig verksamhet som omfattas av lagen skall anmälan enligt 7 § ges in till tillsynsmyndigheten senast den 1 januari 2000 samt säkerhetsrapporten och den interna planen för räddningsinsatser senast den 1 januari 2001. För befintlig verksamhet som inte omfattades av rådets direktiv om risker för storolyckor i vissa industriella verksamheter, 82/501/EEG, skall dock säkerhetsrapporten och den interna planen för räddningsinsatser ges in till tillsynsmyndigheten senast den 1 februari 2002.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

BJÖRN VON SYDOW
(Försvarsdepartementet)